



## Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA  
MICHALA BOBEKA  
od 9. lipnja 2016.<sup>1</sup>

**Predmet C-212/15**

**ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt  
protiv  
Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (DGRFP)**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunalul Mureș Secția, civilă (Regionalni sud u Mureșu, građanski odjel, Rumunjska))

„Stečajni postupak – Učinci predviđeni pravom države u kojoj je pokrenut stečajni postupak u pogledu porezne tražbine koja nije prijavljena u tom postupku i koja se ostvaruje u postupku prisilnog izvršenja u drugoj državi članici“

### I – Uvod

1. Predmetni slučaj odnosi se na prisilno izvršenje porezne tražbine u Rumunjskoj prema društvu koje ima sjedište u Mađarskoj i protiv kojeg je tamo pokrenut stečajni postupak. Ta porezna tražbina nije bila prijavljena u stečajnom postupku pa je sada, sukladno mađarskom pravu, izgubljena.

2. Od Suda se traži da utvrdi je li Uredbom (EZ) br. 1346/2000 o stečajnom postupku<sup>2</sup> dopušten nacionalni propis koji predviđa gubitak neprijavljene tražbine ili odgodu njezina prisilnog izvršenja. Od Suda se također traži da utvrdi ima li porezna narav te tražbine ikakav značaj za tu ocjenu. Iz tih pitanja proizlazi sporedno pitanje o tome treba li se nacionalno pravo primjenjivo na stečajni postupak pokrenut u jednoj državi članici primjenjivati i u pogledu utjecaja koji pokretanje tog stečajnog postupka ima na postupak prisilnog izvršenja koji se vodi u drugoj državi članici, a koji uključuje istog dužnika.

### II – Pravni okvir

#### A – Pravo Unije

3. U skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe br. 1346/2000, „sudovi države članice unutar čijeg državnog područja se nalazi središte dužnikova glavnog interesa imaju nadležnost pri pokretanju stečajnog postupka. U slučaju trgovačkog društva ili pravne osobe, a u nedostatku dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da je mjesto njihovog sjedišta ujedno i središte glavnog interesa“.

<sup>1</sup> — Izvorni jezik: engleski

<sup>2</sup> — Uredba od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (SL 2000., L 160, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 3.).

4. U članku 4. Uredbe br. 1346/2000 predviđena su pravila o pravu koje se primjenjuje. Opće pravilo iz članka 4. stavka 1. je da „ako ova Uredba ne propisuje drugačije, pravo koje važi za stečajne postupke i njihove posljedice jest ono države članice na čijem državnom području su takvi postupci pokrenuti. [Ta se država članica] navodi kao ‚država u kojoj je pokrenut postupak‘”.

5. U skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe br. 1346/2000, pravom države u kojoj se pokreću postupci, koje se u uvodnoj izjavi 23. uredbe naziva *lex concursus*, „utvrđuju se uvjeti za pokretanje takvih postupaka, njihovo vođenje i njihovo okončanje”. Ta odredba sadržava neiscpran popis pitanja na koje se primjenjuje *lex concursus*, uključujući, među ostalim, u točki (f) „učinke stečajnog postupka na postupke pokrenute od strane pojedinačnih vjerovnika, s izuzetkom parnica u tijeku” i, u točki (k), „prava vjerovnika nakon okončanja stečajnog postupka”.

6. U članku 15. Uredbe br. 1346/2000 navedeno je da se „učinci stečajnog postupka na postupke u tijeku u vezi s imovinom ili pravom oduzetim dužniku uređuju [...] isključivo pravom države članice u kojoj je takav postupak u tijeku”.

7. U skladu s člankom 20. stavkom 1. Uredbe br. 1346/2000, načelno, „vjerovnik koji nakon pokretanja postupka [...] bilo kojim sredstvima, posebno izvršenjem, djelomično ili potpuno namiri svoju tražbinu od imovine koja pripada dužniku, a nalazi se na državnom području druge države članice, preuzeto vraća upravitelju [...]”.

8. Naposljetku, člankom 39. Uredbe br. 1346/2000 priznato je pravo „[svih vjerovnika] koji ima[ju] stalno boravište, domicil ili sjedište u državi članici koja nije država u kojoj je pokrenut postupak, uključujući i porezna tijela i tijela socijalne sigurnosti država članica [...] da pisanim putem prijav[e] tražbine u stečajnom postupku”.

#### B – Nacionalno pravo

9. U članku 20. stavku 3. mađarskog zakona o stečaju, Zakona XLIX iz 1991., propisano je da vjerovnik koji nije u roku predviđenom u članku 10. stavku 2. tog zakona prijavio svoje tražbine gubi mogućnost sudjelovanja u sporazumu koji se na kraju stečajnog postupka zaključuje između dužnika i vjerovnika. To u praksi znači da vjerovnik, koji nije prijavio tražbinu, načelno više ne može prema dužniku pokušati ostvariti tu tražbinu.

#### III – Činjenično stanje, postupak i prethodna pitanja

10. ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt (tužitelj) je društvo s registriranim sjedištem u Mađarskoj i poslovnim nastanom u Rumunjskoj.

11. Dana 13. prosinca 2012. protiv tužitelja je pokrenut stečajni postupak u Mađarskoj.

12. Dana 7. siječnja 2013. Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (Regionalna opća uprava za javne financije Brasova) (tuženik) obaviještena je o pokretanju stečajnog postupka u Mađarskoj i mogućnosti prijave tražbina u tom postupku protiv tužitelja.

13. U siječnju 2013. tuženik je pokušao prijaviti dvije tražbine u stečajnom postupku (u daljnjem tekstu: prvotne tražbine). Međutim, nije to učinio u predviđenom roku i nije platio predviđene naknade za prijavu. Stoga se te tražbine nisu mogle prijaviti i razmatrati u stečajnom postupku, kako je stečajni upravitelj naveo 2. svibnja 2013.

14. Između 5. i 25. lipnja 2013., dok je stečajni postupak još bio u tijeku, tuženik je proveo porezni nadzor u prostorima tužiteljevog poslovnog nastana u Rumunjskoj. Dana 25. lipnja 2013. tuženik je izdao porezno rješenje o dodatnim tužiteljevim obvezama u pogledu PDV-a (u daljnjem tekstu: porezno rješenje izdano nakon okončanja stečajnog postupka). Tuženik u stečajnom postupku nije prijavio nijednu tražbinu koja se odnosila na porezno rješenje izdano nakon okončanja stečajnog postupka. Umjesto toga u Rumunjskoj je pokrenuo postupak prisilnog izvršenja u pogledu poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka.

15. Tužitelj prvotno nije pobijao porezno rješenje izdano nakon okončanja stečajnog postupka. Posljedično, rumunjska tijela su 7. kolovoza 2013. tužitelju izdala nalog za izvršenje.

16. Stečajni postupak u Mađarskoj okončan je 7. rujna 2013.

17. Dana 3. rujna 2013. tužitelj u Rumunjskoj pokreće postupak radi pobijanja naloga za izvršenje. Tužitelj je mišljenja da nije obvezan platiti traženi iznos i smatra njegovo izvršenje nezakonitim. Ističe da je u vrijeme provedbe poreznog nadzora, koji je rezultirao poreznim rješenjem izdanim nakon okončanja stečajnog postupka, protiv tužitelja već bio u tijeku stečajni postupak u Mađarskoj. Stoga, kako bi ostvario tražbinu iz poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka koju je imao prema tužitelju, tuženik ju je trebao prijaviti u stečajnom postupku. Tužitelj ističe da se, sukladno Uredbi br. 1346/2000, mađarsko pravo primjenjuje na stečajni postupak, a u mađarskom pravu je predviđeno da se gube one tražbine koje nisu prijavljene u stečajnom postupku. Stoga je, prema mišljenju tužitelja, pravo tuženika na isplatu na temelju poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka sada izgubljeno.

18. U tim okolnostima Tribunalul Mureș, Secția civilă (Regionalni sud u Mureșu, građanski odjel) prekinuo je postupak i Sudu Europske unije uputio sljedeća pitanja:

„1. Mogu li, u okviru tumačenja članka 4. stavka 1. i stavka 2. točaka (f) i (k) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku, učinci stečajnih postupaka u pogledu kojih se primjenjuje zakon države u kojoj je pokrenut stečajni postupak, uključivati i gubitak prava vjerovnika koji nije sudjelovao u stečajnom postupku na ostvarenje svoje tražbine u drugoj državi članici ili na odgodu prisilnog izvršenja navedene tražbine u toj drugoj državi članici?

2. Je li od značaja činjenica da je tražbina, čije se ostvarenje zahtijeva prisilnim izvršenjem u državi članici koja nije ona u kojoj je pokrenut stečajni postupak, fiskalna tražbina?”

19. Pisana su očitovanja podnijele mađarska i nizozemska vlada te Komisija. Mađarska vlada i Komisija iznijele su usmena očitovanja na raspravi održanoj 14. travnja 2016.

#### IV – Ocjena

20. Drugim pitanjem suda koji je uputio zahtjev u biti se želi utvrditi područje primjene Uredbe br. 1346/2000. Prvo pitanje odnosi se na njezine učinke nakon što se potvrdi da se Uredba br. 1346/2000 doista primjenjuje na porezne tražbine.

21. Pitanje primjenjivosti Uredbe br. 1346/2000 logično prethodi raspravi o njezinim učincima. Stoga ću svoju analizu započeti odgovorom na drugo pitanje, odnosno ima li porezna narav poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka ikakav značaj za primjenjivost Uredbe br. 1346/2000 (A). Potom ću razmotriti je li, prema Uredbi br. 1346/2000, dopušten nacionalni propis kojim se predviđa gubitak tražbina koje nisu prijavljene u stečajnom postupku ili odgoda prisilnog izvršenja takvih tražbina u drugoj državi članici (B).

A – Drugo pitanje

22. Svojim drugim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi znati je li specifična narav tražbine koja se temelji na poreznom rješenju izdanom nakon okončanja stečajnog postupka relevantna za ocjenu primjenjivosti Uredbe br. 1346/2000.

23. Sud koji je uputio zahtjev koristi izraz „fiskalna tražbina” za tužiteljeve obveze prema rumunjskom pravu. Stoga se čini da u ovom kontekstu „fiskalna” znači „porezna”. Čini se da sud koji je uputio zahtjev pretpostavlja da bi se fiskalna tražbina trebala tretirati drugačije zato što je tuženik porezno tijelo.

24. Poput mađarske i nizozemske vlade te Komisije, ne dijelim to stajalište.

25. U tekstu Uredbe br. 1346/2000 prilično je jasno navedeno da se ista bez razlike primjenjuje i na privatnopravne i na javnopravne vjerovnike. Člankom 39. priznato je pravo „[svih vjerovnika] koji ima[ju] stalno boravište, domicil ili sjedište u državi članici koja nije država u kojoj je pokrenut postupak, uključujući i porezna tijela i tijela socijalne sigurnosti država članica [...] da pisanim putem prijav[e] tražbine u stečajnom postupku”<sup>3</sup>. Isto je navedeno i u uvodnoj izjavi 21. uredbe<sup>4</sup>.

26. Osim toga, što se tiče činjeničnog stanja, iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje vidljivo je da je tuženik pokušao djelovati (u pogledu prvotnih tražbina) i da je mogao djelovati (u pogledu poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka) kao vjerovnik u uobičajenom smislu tog pojma u stečajnom postupku, odnosno da je mogao svoju tražbinu prijaviti protiv dužnika u stečaju<sup>5</sup>.

27. Stoga predlažem da Sud na drugo prethodno pitanje odgovori da porezna narav tražbine koja se ostvaruje u postupku prisilnog izvršenja u državi članici koja nije ona u kojoj je pokrenut stečajni postupak ne utječe na primjenjivost Uredbe br. 1346/2000 na taj postupak prisilnog izvršenja.

28. Radi jasnoće, potrebno je naglasiti da neutralnost Uredbe br. 1346/2000 u pogledu primjenjivosti na tražbine javnopravnih i privatnopravnih vjerovnika ne utječe na moguća prava prvenstva koja u stečajnom postupku na temelju nacionalnog prava uživaju neke kategorije vjerovnika. Primjenjivost Uredbe br. 1346/2000, s jedne strane, i materijalna prava koja proizlaze iz različitih nacionalnih prava, s druge strane, dva su odvojena pitanja. Ovaj se predmet odnosi na prvonavedeno, ne na potonje pitanje.

3 — Moje isticanje.

4 — „Svaki vjerovnik koji ima stalno uobičajeno boravište, domicil ili registrirano sjedište u Zajednici, trebao bi imati pravo na podnošenje svojih zahtjeva u svakom stečajnom postupku u Zajednici koji se odnosi na dužnikovu imovinu. Ovo bi se također trebalo primjenjivati i na *porezna tijela i institucije socijalnog osiguranja*.[...]”. Moje isticanje. Vidjeti analogijom mišljenje nezavisnog odvjetnika Szpunara u predmetu Mulhaupt (C-195/15, EU:C:2016:369), u kojem se potvrđuje u točkama 60. do 73. primjenjivost članka 5. Uredbe br. 1346/2000 na javnopravna (porezna) stvarna prava i općenito iznosi da ništa u toj Uredbi ne omogućava da se pravi razlika između javnopravnih i privatnopravnih zahtjeva u tom određenom kontekstu.

5 — Presuda od 17. studenoga 2011., Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743, t. 31. do 34.). U biti, Sud je u toj presudi odredio posebne situacije koje predstavljaju iznimke kada javno tijelo ne pripada pod pojam vjerovnika u smislu Uredbe br. 1346/2000 (*a contrario*, u normalnim okolnostima pripada pod taj pojam). Sud je u presudi Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743) zaključio da se belgijsko državno odvjetništvo nije moglo klasificirati kao vjerovnik koji ima pravo zahtijevati pokretanje teritorijalnog stečajnog postupka u skladu s člankom 3. stavkom 4. točkom (b) Uredbe br. 1346/2000 zato što navedeno tijelo u taj postupak nije interveniralo *in casu* ni kao vjerovnik niti u ime ili za račun vjerovnika.

B – Prvo pitanje

29. Svojim prvim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi znati je li, prema Uredbi br. 1346/2000, dopušten nacionalni propis kojim se predviđa gubitak tražbina koje nisu propisno prijavljene u stečajnom postupku ili odgoda prisilnog izvršenja takvih tražbina u drugoj državi članici. Prvo ću analizirati pitanje gubitka tražbine i odgode njezina prisilnog izvršenja (i). Potom ću razmotriti treba li se mađarsko pravo, kao *lex concursus*, primjenjivati i na učinke stečajnog postupka na postupak prisilnog izvršenja tražbine u Rumunjskoj (ii).

i) Gubitak neprijavljenih tražbina i odgoda njihova prisilnog izvršenja

30. Sud koji je uputio zahtjev sugerira da, u predmetnom slučaju, mađarsko pravo kao *lex concursus* ne bi trebalo predviđati gubitak tražbine koja se nastoji ostvariti u drugoj državi članici. Navodi se da to ne bi bilo u skladu s mogućnosti pokretanja sekundarnog postupka<sup>6</sup>. Također bi omogućilo dužniku da izbjegne svoje domaće porezne obveze.

31. Treba istaknuti da je područje primjene Uredbe br. 1346/2000 uglavnom ograničeno na pravila o sukobu zakona<sup>7</sup>. Ono sadržava tek nekoliko jedinstvenih pravila. Jedinstvena pravila koja sadržava ne odnose se na posljedice neprijavlivanja tražbine u stečajnom postupku.

32. Na državama članicama je da, unutar tog pravnog okvira, predvide primjenjiva pravila koja uređuju posljedice neprijavlivanja tražbine u stečajnom postupku, podložno dvostrukom zahtjevu u pogledu ekvivalentnosti i djelotvornosti<sup>8</sup>. Sada ću redom razmotriti oba zahtjeva.

33. Zahtjev *ekvivalentnosti* znači da odredbe nacionalnog prava koje se odnose na sudjelovanje inozemnih vjerovnika u stečajnim postupcima pokrenutima u Mađarskoj nisu manje povoljne od uvjeta sudjelovanja koji vrijede za domaće vjerovnike.

34. U skladu s člankom 20. stavkom 3. Zakona br. XLIX iz 1991., do gubitka neprijavljene tražbine dolazi ako je se ne prijavi u odgovarajućem roku. Pritom nije važno radi li se o tražbini domaćeg ili inozemnog vjerovnika.

35. Osim toga, odluka kojom je upućeno prethodno pitanje ne sadržava nikakvu naznaku da bi se prema vjerovnicima sa sjedištem u državi članici koja nije Mađarska, u pogledu prijave tražbina u stečajnom postupku pokrenutom u Mađarskoj ili sudjelovanja u istom, postupalo manje povoljno nego prema domaćim vjerovnicima.

36. Točno je da se u praksi inozemni vjerovnici općenito suočavaju s preprekama koje proizlaze iz geografske udaljenosti te jezičnih i pravnih razlika koje postoje između države članice u kojoj je stečajni postupak pokrenut i države članice u kojoj ti vjerovnici imaju sjedište. Međutim, to je sastavni dio prekograničnih stečajnih postupaka, sličan poteškoćama s kojima se stranke suočavaju u prekograničnim parnicama.

6 — U skladu s uvodnom izjavom 12., člankom 3. stavkom 2. i člankom 27. Uredbe br. 1346/2000, sekundarni postupci mogu se pokrenuti u državi članici u kojoj dužnik ima poslovni nastan. Sekundarni postupci odvijaju se usporedno s glavnim stečajnim postupkom pokrenutim u državi članici u kojoj je središte dužnikovih glavnih interesa. Stoga sekundarni postupci predstavljaju iznimku od univerzalnosti učinaka glavnog stečajnog postupka. Kao takvi, sekundarni postupci moraju biti likvidacijski postupci, a njihovi su učinci ograničeni na imovinu koja se nalazi u državi članici u kojoj su pokrenuti. Također vidjeti presudu od 11. lipnja 2015., Comité d'entreprise de Nortel Networks i dr. (C-649/13, EU:C:2015:384, t. 36. i 48. i navedena sudska praksa).

7 — Presuda od 11. lipnja 2015., Comité d'entreprise de Nortel Networks i dr. (C-649/13, EU:C:2015:384, t. 49.); mišljenje nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu van Buggenhout i van de Mierop (C-251/12, EU:C:2013:295, t. 15.).

8 — U kontekstu Uredbe br. 1346/2000, vidjeti presudu od 15. listopada 2015., Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, t. 28. i navedena sudska praksa).



37. Uredbom br. 1346/2000 ta su pitanja uređena na način da se zahtijeva da inozemni vjerovnici budu obaviješteni o pokretanju stečajnog postupka u drugoj državi članici (primjerice u članku 40.), čime se povećava ukupna djelotvornost stečajnih postupaka.

38. Naposljetku, činjenično stanje iz ovog predmeta pokazuje da je tuženik bio propisno obaviješten o stečajnom postupku i predviđenom roku za prijavu tražbina. Dokaz tomu je pokušaj tuženika da prijavi prvotne tražbine.

39. Sukladno zahtjevu *djelotvornosti*, države članice ne smiju praktično onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarenje prava dodijeljenih pravom Unije.

40. Ako bi se zahtjev djelotvornosti ocjenjivao zasebno od zahtjeva ekvivalentnosti, i ako bi se primjenjivao poštujući zadanu postupovnu autonomiju država članica, tada bi ga bilo potrebno ograničiti na dva slučaja: kao prvo, stvarna nemogućnost i, kao drugo, takav stupanj nedjelotvornosti u pogledu ostvarivanja prava koja se temelje na pravu Unije da predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Za potonju kategoriju prag je relativno visok.

41. Sud je već naveo da postojanje roka za prijavu tražbine u stečajnom postupku samo po sebi nije suprotno načelu djelotvornosti. Određivanje razumnog roka zadovoljava načelo djelotvornosti i također predstavlja praktičnu primjenu načela pravne sigurnosti<sup>9</sup>.

42. Kako je već navedeno, tuženik je obaviješten o pokretanju stečajnog postupka u Mađarskoj. Nadalje, obaviješten je o roku unutar kojeg je morao prijaviti moguće tražbine poput one iz poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka.

43. Informacije iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje ni u tom pogledu ne sadržavaju nijedan element koji bi ukazivao na to da je tuženik bio suočen s osobitim preprekama koje bi ga praktično mogle onemogućiti da prijavi svoju tražbinu koja proizlazi iz poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka i da sudjeluje u stečajnom postupku pokrenutom u Mađarskoj, ili bi mu to mogle pretjerano otežati (u gore navedenom smislu).

44. S obzirom na gore navedeno, moj prvi privremeni zaključak je da se Uredbi br. 1346/2000 ne protivi odredba nacionalnog prava, kao što je članak 20. stavak 3. Zakona XLIX iz 1991., kojom je predviđen gubitak tražbina koje nisu propisno prijavljene u stečajnom postupku.

45. Osim toga, u tekstu prvog prethodnog pitanja ne spominje se samo *gubitak* neprijavljenih tražbina, nego i *odgoda* prisilnog izvršenja takvih neprijavljenih tražbina u drugoj državi članici. Međutim, mađarski propisi navedeni u odluci kojom je upućeno prethodno pitanje predviđaju samo gubitak neprijavljenih tražbina. Sud koji je uputio zahtjev nije pružio nikakve informacije o konkretnim odredbama mađarskog prava koje dovode do odgode prisilnog izvršenja tražbina koje nisu prijavljene u stečajnom postupku.

46. Unatoč tomu, u duhu suradnje koja obilježava prethodni postupak, i s ciljem pružanja potpunog i korisnog odgovora nacionalnom sudu, dodao bih sljedeće komentare. Već sam naveo da, po mojemu mišljenju, Uredba br. 1346/2000 dopušta pravilo *lex concursus* koje ima prilično važne pravne učinke: gubitak neprijavljenih tražbina. Ako je takav znatan učinak dopušten, tada *a fortiori* ta uredba mora dopuštati i pravilo *lex concursus* kojim se samo odgađa povezani postupak prisilnog izvršenja te koje vjerojatno ima manje značajan učinak na prava stranaka od potpunog gubitka.

9 — Vidjeti, po analogiji, presudu od 18. rujna 2003., Pflücke (C-125/01, EU:C:2003:477, t. 35.-36. i navedenu sudsku praksu).

47. Stoga je moj drugi privremeni zaključak da se Uredba br. 1346/2000 ne protivi odredbi *lex concursus* kojom se predviđa odgoda prisilnog izvršenja tražbina koje nisu prijavljene u stečajnom postupku ako je država članica u kojoj će doći do prisilnog izvršenja različita od države članice u kojoj je pokrenut stečajni postupak.

ii) Pravo koje se primjenjuje u pogledu učinaka stečajnog postupka na postupak prisilnog izvršenja u drugoj državi članici

48. Sud koji je uputio zahtjev ima sumnje o tome znači li tumačenje članka 4. stavka 1. i stavka 2. točaka (f) i (k) Uredbe br. 1346/2000 da se mađarsko pravo, kao *lex concursus*, treba primjenjivati i u pogledu učinaka stečajnih postupaka pokrenutih u Mađarskoj na postupke prisilnog izvršenja koji su u tijeku pred njim ili da se u pogledu takvih učinaka treba primjenjivati rumunjsko pravo.

49. Kako bih razjasnio to pitanje, razmotrit ću elemente koji određuju pravo koje se primjenjuje u predmetnom slučaju.

50. Kao prvo, nije sporno da je stečajni postupak u Mađarskoj glavni stečajni postupak u smislu članka 3. stavka 1. Uredbe br. 1346/2000. Kako je navedeno u članku 16. stavku 1. i potvrđeno uvodnom izjavom 22. te uredbe, učinke tih postupaka moraju, načelno, priznati sve druge države članice<sup>10</sup>.

51. Kao drugo, iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da u Rumunjskoj nisu pokrenuti nikakvi sekundarni postupci.

52. Dakle, sukladno članku 4. stavku 1. Uredbe br. 1346/2000, mađarsko pravo je *lex concursus*. Stoga iz te odredbe, kao i iz uvodne izjave 22. te uredbe, slijedi da se mađarsko pravo primjenjuje u pogledu uvjeta pokretanja, vođenja i okončanja stečajnih postupaka, uključujući, sukladno članku 4. stavku 2. točki (k), u pogledu prava vjerovnika nakon okončanja stečajnog postupka. To je izraz načela univerzalnih učinaka glavnog stečajnog postupka<sup>11</sup>.

53. Međutim, postoje neke iznimke od tog načela. U pogledu tih iznimaka sud koji je uputio zahtjev upućuje na članak 4. stavak 2. točku (f) Uredbe br. 1346/2000, u kojoj je predviđeno da se pravom države u kojoj se pokreću postupci utvrđuju „učin[ci] stečajnog postupka na postupke pokrenute od strane pojedinačnih vjerovnika, s izuzetkom parnica u tijeku”.

54. Članak 4. stavak 2. točka (f) mora se promatrati u vezi s člankom 15. Uredbe br. 1346/2000, sukladno kojem se „[u]činci stečajnog postupka na postupke u tijeku u vezi s imovinom ili pravom oduzetim dužniku uređuju [...] isključivo pravom države članice u kojoj je takav postupak u tijeku”.

55. Stoga, kako sud koji je uputio zahtjev sugerira, ako postupak prisilnog izvršenja koji je u tijeku u Rumunjskoj predstavlja „parnicu u tijeku” u smislu tih odredbi, u ovom slučaju primjenjivo pravo bilo bi rumunjsko pravo, a ne mađarsko. Rumunjsko bi se pravo dakle primjenjivalo u pogledu učinaka mađarskog stečajnog postupka na taj postupak prisilnog izvršenja.

56. Članak 15. Uredbe br. 1346/2000 primjenjuje se samo ako su ispunjena dva kumulativna uvjeta: kao prvo, mora postojati „postupak”. Kao drugo, taj postupak mora biti „u tijeku” u trenutku pokretanja stečajnog postupka.

10 — Podložno ograničenim iznimkama iz članka 25. stavka 3. i članka 26. Uredbe br. 1346/2000.

11 — Vidjeti, u tom pogledu, presude od 21. siječnja 2010., MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, t. 22. do 25.); i od 22. studenoga 2012., Bank Handlowy i Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739, t. 40. i navedenu sudsku praksu).

57. Činjenično stanje ovog predmeta ukazuje da postupak prisilnog izvršenja u Rumunjskoj očito *nije* bio u tijeku u trenutku pokretanja stečajnog postupka u Mađarskoj; postupak prisilnog izvršenja u Rumunjskoj pokrenut je 7. kolovoza 2013., na temelju poreznog rješenja izdanog nakon okončanja stečajnog postupka koje je doneseno 25. lipnja 2013. To je rješenje doneseno na temelju poreznog nadzora provedenog između 5. i 25. lipnja 2013. Stečajni postupak u Mađarskoj pokrenut je u prosincu 2012., odnosno nekoliko mjeseci prije ijednog od navedenih događaja.

58. Već samo to opravdava zaključak da postupak prisilnog izvršenja iz predmetnog slučaja ne potpada pod iznimku iz članka 15. i članka 4. stavka 2. točke (f) Uredbe br. 1346/2000.

59. Međutim, radi cjelovitosti i uzimajući u obzir relativnu važnost pitanja, iznijet ću nekoliko zaključnih napomena u vezi s prvim uvjetom, odnosno pojmom „parnica” iz članka 4. stavka 2. točke (f) i članka 15. Uredbe br. 1346/2000. Osobito, treba li se smatrati da „parnica” obuhvaća samo „postupke o meritumu” i/ili postupke „prisilnog izvršenja”<sup>12</sup>?

60. Važnost ovog pitanja o tumačenju očita je: ako se zaključi da pojam „parnica” obuhvaća samo postupke o meritumu, tada postupci prisilnog izvršenja ne mogu uopće spadati pod iznimku iz članka 15. (i članka 4. stavka 2. točke (f) Uredbe br. 1346/2000).

61. Što se tiče teksta, članak 15. Uredbe br. 1346/2000 nije najbolji primjer jasnoće. Naime, sadržaj članka 15. je opsežan i na prvi pogled obuhvaća sve sudske postupke. Može se smatrati da je pojam „parnica” općenit<sup>13</sup>, da se odnosi na sve vrste sudskog postupka i da time obuhvaća i postupke o meritumu i postupke prisilnog izvršenja.

62. Međutim, smatram da postoji nekoliko razloga zbog kojih dvosmislen tekst članka 15. Uredbe br. 1346/2000 ne bi trebao spriječiti ocjenu njegova područja primjene. Predložio bih da se pojam „parnica” iz članka 15. tumači na način da se odnosi samo na postupke o meritumu, a ne i na postupke prisilnog izvršenja.

63. Kao prvo, postoji sustavni argument. Članak 15. nije u potpunosti autonomna odredba. Sustavno je povezan s člankom 4. stavkom 2. točkom (f). Stoga se pojam „parnica” mora tumačiti s obzirom na odnos koji postoji između tih dviju odredbi.

64. U članku 4. stavku 2. točki (f) pravi se razlika između „postup[aka] pokrenut[ih] od strane pojedinačnih vjerovnika”, s jedne strane, i „parnica u tijeku”, s druge<sup>14</sup>. To razlikovanje mora biti relevantno i za tumačenje članka 15.: ako „parnica” u članku 4. stavku 2. točki (f) ne uključuje „pojedinačne postupke prisilnog izvršenja”, to treba vrijediti i za tumačenje istog pojma „postupak” u članku 15.

65. Kao drugo, iz članka 4. stavka 2. Uredbe br. 1346/2000 slijedi da je opće pravilo da se samo jedno primjenjivo pravo (odnosno *lex concursus*) primjenjuje u pogledu stečajnih postupaka. Na temelju prvog dijela članka 4. stavka 2. točke (f), to uključuje „postupke pokrenute od strane pojedinačnih vjerovnika”.

12 — Pod izrazom „o meritumu” mislim na postupke utvrđivanja prava (ili deklaratorne postupke) čiji je cilj utvrđivanje prava i obveza zainteresiranih stranaka. Te vrste postupaka nazivaju se „postupci o meritumu”, kao u terminologiji iz presude od 24. listopada 2013. u predmetu LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, t. 54.). Postupci o meritumu razlikuju se od postupaka prisilnog izvršenja – potonji se vremenski kasnije javljaju te se sastoje od puke provedbe već utvrđenog prava.

13 — Što potvrđuju i druge jezične verzije te odredbe: primjerice „instance en cours” na francuskom, „anhängiger Rechtsstreit” na njemačkom ili „probíhající soudní řízení” na češkom.

14 — Francuska, njemačka i češka jezična verzija te odredbe glase, redom: „les effets de la procédure d’insolvabilité sur les poursuites individuelles, à l’exception des instances en cours”; „wie sich die Eröffnung eines Insolvenzverfahrens auf Rechtsverfolgungsmaßnahmen einzelner Gläubiger auswirkt; ausgenommen sind die Wirkungen auf anhängige Rechtsstreitigkeiten”; „účinky úpadkového řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení”.



66. Iz teksta članka 4. stavka 2. točke (f) Uredbe br. 1346/2000 („s iznimkom parnica u tijeku”) jasno proizlazi da članak 15. predstavlja iznimku od pravila iz prvog dijela članka 4. stavka 2. točke (f). Stoga, s obzirom na to da je iznimka, članak 15. treba usko i strogo tumačiti<sup>15</sup>.

67. Kao treće, cilj Uredbe br. 1346/2000 je objediniti cjelokupnu imovinu dužnika u jedinstvenu stečajnu masu, čime bi se očuvao sustav kolektivnog rješavanja stečajnog postupka i jednakog postupanja prema svim vjerovnicima, na kojem se temelje svi stečajni postupci. Podložno izričitim iznimkama iz Uredbe br. 1346/2000, taj cilj nije kompatibilan s pojedinačnim pokušajima vjerovnika da naplate svoje tražbine izvan stečajnog postupka.

68. Cilj očuvanja jedinstva stečajne mase do okončanja stečajnog postupka izražen je i u članku 20. stavku 1. Uredbe br. 1346/2000. Tom se odredbom od vjerovnika koji namiri svoju tražbinu od imovine koja pripada dužniku, a nalazi se na državnom području države članice koja nije država članica u kojoj je pokrenut stečajni postupak, zahtijeva da preuzeto vrati upravitelju.

69. *Postupak prisilnog izvršenja* sastoji se od ostvarenja prava jednog ili više vjerovnika i stoga može naštetiti univerzalnosti i kolektivnom rješavanju stečajnog postupka. *Postupak o meritumu* ne uključuje takav rizik. Njime se jednostavno utvrđuju prava i obveze koje se odnose na dužnikovu imovinu, bez njihova ostvarenja<sup>16</sup>.

70. Kao četvrto, u prilog tvrdnji da treba smatrati da se pojam „postupak” iz članka 15. odnosi samo na postupke o meritumu, ali ne i na postupke prisilnog izvršenja, ide i namjera zakonodavca o kojoj se govori u točki 142. Izvješća Virgos-Schmit o Konvenciji o stečajnom postupku (u daljnjem tekstu: Konvencija)<sup>17</sup>. U tom se dokumentu (koji se smatra neslužbenim vodičem za tumačenje Uredbe br. 1346/2000) navodi da se u članku 4. stavku 2. točki (f) Konvencije (koji odgovara istoj odredbi iz Uredbe br. 1346/2000) pravi razlika između učinaka stečajnih postupaka na pojedinačne postupke *prisilnog izvršenja* i njihovih učinaka na parnice u tijeku. Navodi se da se u pogledu učinaka stečajnih postupaka na pojedinačne postupke *prisilnog izvršenja* primjenjuje *lex concursus* tako da glavni stečajni postupak sprečava pokretanje svih postupaka prisilnog izvršenja protiv dužnikove imovine od strane vjerovnika. Nasuprot tomu, u pogledu učinaka stečajnih postupaka na druge pravne postupke koji se odnose na dužnikovu stečajnu masu primjenjuje se pravo države u kojoj su ti postupci u tijeku.

71. Kao peto, čini se da tu namjeru zakonodavca potvrđuje i članak 18. Uredbe (EU) 2015/848<sup>18</sup>, koja predstavlja preinaku Uredbe br. 1346/2000. Ta odredba, u biti, ponavlja članak 15. Uredbe br. 1346/2000. Novim tekstom članka 15. (sada članak 18.) njezino je područje primjene prošireno i na arbitražne postupke<sup>19</sup>.

72. Slično onome što je mađarska vlada istaknula na raspravi, smatram da se tom izmjenom potvrđuje namjera zakonodavca da pojam „parnica u tijeku” ograniči na postupak o meritumu.

15 — Vidjeti, po analogiji, presudu od 24. listopada 2014., LBI (C–85/12, EU:C:2013:697, t. 52.).

16 — Vidjeti, npr., Virgós M. i Garcimartín F., Europska uredba o stečaju: pravo i praksa (*The European Insolvency Regulation: Law and Practice*), Kluwer Law International, Haag, 2004., str. 140., t. 253. i 254. Slično tomu, Pannen K. (ur.), Europska uredba o stečaju (*European Insolvency Regulation*), De Gruyter Recht, Berlin, 2007., str. 299.

17 — Virgos-Schmit, Izvješće o Konvenciji o stečajnom postupku (*Report on the Convention on Insolvency Proceedings*), dostupno u Moss, G.; Fletcher I. F. i Isaacs S., Uredba EZ-a o stečajnom postupku (*The EC Regulation on Insolvency proceedings*). Vodič s komentarima i bilješkama, 2. izd., Oxford University Press, 2009., str. 381. i slj.

18 — Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (SL 2015., L 141, str. 19.).

19 — U članku 18. Uredbe 2015/848 navedeno je sljedeće: „Učinci postupka u slučaju nesolventnosti na parnicu u tijeku ili arbitražni postupak u tijeku u vezi s imovinom ili pravom koji su dio dužnikove nesolventijske mase uređuju se isključivo pravom države članice u kojoj je takav sudski postupak u tijeku ili u kojoj je mjesto arbitraže.” Moje isticanje.

73. Naposljetku, u prilog tom tumačenju članka 15. moguće je povući šire usporedbe s drugim propisima Unije koji se odnose na stečajne postupke. Sud je u predmetu LBI protumačio da pojam „postupci u tijeku” iz članka 10. stavka 2. točke (e) Direktive 2001/24/EZ<sup>20</sup> obuhvaća samo postupke o meritumu, ne i postupke prisilnog izvršenja. Sud je zaključio da bi se učinkovitost načela univerzalnosti iz Direktive 2001/24 dovela u pitanje ako bi se smatralo da su potonji postupci obuhvaćeni pojmom „postupak u tijeku” zato što bi postupak prisilnog izvršenja smanjio dostupnost imovine dotične kreditne institucije<sup>21</sup>.

74. To vrijedi i za tumačenje članka 15. Uredbe br. 1346/2000. Članak 10. stavak 2. točka (e) Direktive 2001/24<sup>22</sup> odgovara članku 4. stavku 2. točki (f) Uredbe br. 1346/2000, dok je članak 32. te direktive<sup>23</sup> sličan članku 15. Uredbe br. 1346/2000.

75. Svejedno treba istaknuti da se tumačenje Suda u predmetu LBI oslanjalo na uvodnu izjavu 30. Direktive 2001/24, u kojoj se o „postupcima u tijeku” izričito govori kao zasebnima od „pojedinačnih zahtjeva za izvršenje”<sup>24</sup>.

76. Iako takvog izričitog razlikovanja nema u Uredbi br. 1346/2000, ne smatram da nedostatak slične uvodne izjave treba rezultirati drugačijim tumačenjem. I u Uredbi br. 1346/2000 i u Direktivi 2001/24 pojam „parnica u tijeku”, odnosno „sudski postupak u tijeku”, koristi se u pogledu sličnih okolnosti insolventnosti, s jedne strane, odnosno restrukturiranja i likvidacije kreditnih institucija, s druge.

77. S obzirom na te argumente, mišljenja sam da za pojam „parnica” iz članka 15. Uredbe br. 1346/2000 treba smatrati da se odnosi samo na postupke o meritumu, a ne i na postupke prisilnog izvršenja.

78. Glede predmetnog slučaja, to znači da se mađarsko pravo kao *lex concursus* treba primjenjivati u pogledu učinaka pokretanja stečajnog postupka na postupak prisilnog izvršenja koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev.

79. Dodatno bih napomenuo da, ako *lex concursus* koji se primjenjuje na predmetni slučaj zaista rezultira odgodom postupka prisilnog izvršenja koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev, što taj sud treba provjeriti, takva posljedica nije iznenađujuća s obzirom na to da je u pravima mnogih država članica u slučaju pokretanja stečajnog postupka predviđen neki oblik odgode ili prekida postupaka prisilnog izvršenja koji se odnose na dužnikovu imovinu<sup>25</sup>.

20 — Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 4. travnja 2001. o restrukturiranju i likvidaciji kreditnih institucija (SL 2001., L 125, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 14.).

21 — Presuda od 24. listopada 2014., LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, t. 54. do 55.).

22 — U članku 10. stavku 2. točki (e) navedeno je da „[pravo matične države članice posebno određuje] učinke postupka likvidacije na postupke koje su pokrenuli pojedini vjerovnici, s izuzetkom postupaka u tijeku kako predviđa članak 32.”

23 — U članku 32. navedeno je da „[u]činci mjera restrukturiranja ili postupka likvidacije na neki sudski postupak u tijeku u vezi s imovinom ili pravom kojeg je lišena kreditna institucija podliježu isključivo pravu države članice u kojoj je u tijeku neriješeni sudski postupak.”

24 — „Učinci mjera restrukturiranja ili likvidacijskog postupka na sudski postupak koji je u tijeku uređeni su pravom države članice u kojoj je u tijeku sudski postupak, kao izuzeće od primjene *lex concursus*. Učinci tih mjera i postupaka *na pojedinačne zahtjeve za izvršenje* koji proizlaze iz takvih postupaka uređeni su pravom matične države članice, u skladu s općim pravilom koje određuje ova Direktiva.” Moje isticanje.

25 — Vidjeti, primjerice, članak 89(1) Insolvenzordnung (Njemačka); članak 55(2) Ley Concursal 22/2003 (Španjolska); članke L. 622-21, II, L.631-14 i L.641-3 Code de commerce (Francuska); članak 9(1), 11(2)(c), 38(1) A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Mađarska); članke 51., 168., 182.bis i 201. Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 267, „Disciplina del fallimento, del concordato preventivo, dell’amministrazione controllata e della liquidazione coatta amministrativa”. (GU br. 81 od 6. travnja 1942.) (Italija). Ovisno o vrsti stečajnog postupka, fazi prisilnog izvršenja i naravi vjerovnikovog zahtjeva, moguće su iznimke od tog općeg pravila kojim se zabranjuje nastavak postupka prisilnog izvršenja. Kako je navedeno u točki 28. ovog mišljenja, to se mora utvrditi u svakom pojedinom nacionalnom sustavu.

80. S obzirom na gore navedeno, predlažem da Sud na prvo prethodno pitanje odgovori zaključkom da se Uredbi br. 1346/2000 ne protivi odredba *lex concursus* kojom se predviđa gubitak tražbine koju vjerovnik nije prijavio u stečajnom postupku pokrenutom u jednoj državi članici ili odgoda prisilnog izvršenja te tražbine u drugoj državi članici.

#### V – Zaključak

81. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da Sud na pitanja koja mu je uputio Tribunalul Mureș, Secția civilă (Regionalni sud u Mureșu, građanski odjel) odgovori na sljedeći način:

1. Uredbi Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku ne protivi se odredba *lex concursus* kojom se predviđa gubitak tražbine koju vjerovnik nije prijavio u stečajnom postupku pokrenutom u jednoj državi članici ili odgoda prisilnog izvršenja te tražbine u drugoj državi članici.
2. Porezna narav tražbine koja se ostvaruje u postupku prisilnog izvršenja u državi članici koja nije ona u kojoj je pokrenut stečajni postupak ne utječe na primjenjivost Uredbe br. 1346/2000.